

MONIKA STACHOWIAK

BYDGOSZCZ

**DZIAŁALNOŚĆ COSMO DE TORRESA
NA URZĘDZIE KARDYNAŁA PROTEKTORA POLSKI
PRZY STOLICY APOSTOLSKIEJ W LATACH 1623-1631**

Polska polityka zagraniczna zaczęła od momentu wstąpienia na tron Zygmunta III Wazy tracić swój laicki charakter, cechujący ją za rządów ostatnich Jagiellonów oraz pierwszych dwóch królów elekcyjnych. Rzeczpospolita staje się stopniowo przedmiotem a nie podmiotem polityki papieżstwa. Znajdowało to swój wyraz między innymi w postawie wyższego duchowieństwa, które popadało co prawda nadal w częste konflikty z nuncjuszami, pragnącymi ograniczyć jego prawa i przywileje, rzadko jednak zdobywało się na opozycję wobec Rzymu tam, gdzie chodziło o żywotne interesy nie własnego stanu, lecz całego państwa. Intensyfikację stosunków dyplomatycznych z Rzeczypospolitą wymusiły na Stolicy Apostolskiej konieczność recepcji reformy trydenckiej i jej kontynuacja, kwestia turecka oraz pojawiająca się wraz z wstąpieniem na tron polski Zygmunta III Wazy możliwość katolicyzacji Szwecji, a potem również Moskwy. Możliwości realizacji priorytetowych celów papieżstwo upatrywało nie tylko w działalności dyplomatów, takich jak nuncjusze czy legaci. Z drugiej strony Zygmunt III, mając na względzie własne cele polityczne, nie poprzestawał na wysyłaniu do Rzymu w specjalnych misjach posłów i agentów, ale również wykorzystywał urząd kardynała protektora Rzeczypospolitej przy papieżu.

Cosmo de Torres został nominowany na komprotektora królestwa polskiego 9 września 1622 roku¹. Urząd protektora objął w roku następnym, po śmierci 2 czerwca Alessandro Peretti². Nominacja wiązała się bezpośrednio z decyzją w tej sprawie Zygmunta III, któremu przysługiwało prawo wyboru protektora spośród

---

¹ H. D. Wojtyśka, *De fontibus eorumque investigatione editionibus. Instructio ad editionem nuntiorum series chronologica*, Acta Nuntiaturae Polonae (dalej cyt. ANP), Roma 1990, t. I, s. 248.

² Grzegorz XV do Zygmunta III z Rzymu 25 marca 1623 r.; Zygmunt III do Urbana VIII z Warszawy 25 sierpnia 1623 r., Urban VIII do Zygmunta III z Rzymu 31 października 1623, P. Collura, *Repertorium rerum Polonicarum in Archivo Dragonetti de Torres in civitate Aquilana*, Romae 1962 (dalej cyt. Collura), s. 31, 32.